

(א) יצמות קטן. כתובות כב: גיטין קד: ופטו: (ג) גיטין מוסף יצמות קטן. ד"ה ולהימנהל. (ג) יצמות דף קיח. (ד) כתובות מה. (ה) ז"ל שלום דף קיח. (ו) יצמות דף סה.

מסורת הש"ס

הגהות הב"ח

(א) נבו' מתימין היא. ר"צ וכן יכול לפטו מצריחא דקדשה ככר כו' הובא בבב"ב פ' מי שמת דף קמה דמוכח שם ג"כ דלי אפשר לאוקמי מצריחא רק בלשון הכה"ע"ש: (ב) שם דמשה ראשונה תהוי מיעובא דרבה והא הובא דלית לה (א) שם דלא אמרה אי יורה: (ד) שם דיעה היא דבעלה ידע: (ה) רש"י ד"ה גרשמי מהו מי וכו' כהן הוא אסור: (ו) ד"ה התם וכו' משום דידעה דבעלה כ"ל ויתנה לה מתקן: (ז) בא"ד אז לא היא הוה אמרה הכי מהדימנא דחוקה: (ח) ד"ה אדרבה לא מיעביע למשנה:

מסורת הש"ס

מוסף רש"י

דנסתחפה שדהו. לטון מער סוקרן. כשטפו שדו, כלומר מולו גסם (ע"י כתובות ב.).

מסורת הש"ס

פירוש הרא"ש

אמר רב הפנונא ת"ש. דלמננת: דלא עבידא לבוויי נפשה. לומר דבר של גנאי על עמיה אס לא היה אמת: דלית לה כסופא. לא נעשה זה דבר של גנאי: כיון דלא בני דלא קאמרה אינו יורה בהין. כי אינה רואה להיות בלא זרע ורביה היא לאמרו כמי שיגרשנה בעלה ותנשא לאחר אולי תצנח ממנו ואם לא היה אמת לא היתה מתחפת פניה לומר דבר זה: היא גופה אמרה נהי דבביאה אינו וטועה היא וסבורה היא שאין הבעל מרגיש ביויה מתן: כקדמה ומשיא ידיה לבנרא. כשהיה משמש עמה בלילה היתה משכמת בבקרי ונזמת לו מיס לדין:

רש"י

גרשמי (א). מי מהימנא ואם אשת כהן אסור לו להחזירה: **הסם הוא**. דמעיקרא משום (ו) ידע לה דבעלה לא ידע זה אי נטמאת אי לא [להכיין אי אמרה טמאה אני לך לא מהימנא אבל היכא דאמרה גרשמני ידעה דבעלה ידע אי משקרא אי לא (ו) לא הוה אמרה הכי דחוקה דאיין אשה מעיזה פניה בפני בעלה: **אדרבה**. לא (ה) מיעביעין למשנה אחרונה דלא מהימנא אלא אפי למשנה ראשונה דקתני מהימנא לא הוי טעמא אלא משום דלא עבידא לבוויי נפשה דלימרה דנטמאה אי לאו דהכי הוא דקאמרה: **דזימנין דסקיף לה מן גברא**. שזיער לה בעלה ומעיה פניה בפניו. עינין אחר דתקיף לה מן גברא שחוקף יצרה מן אדם אחר שנתנה זו עיניה וצבינלו **הכא דליט לה כיסופא**. דבהא מילתא לא מביא נפשה ואפילו הכי קתני במשנה ראשונה דמהימנא והיכי אמר אפילו למשנה ראשונה כו': **הסם נמי אית לה כיסופא דכיון דלא סגי לה דלא קאמרה גבי צי דינא אי יורה כחך אי לאו דהכי הוא לא קאמרה והאכי מהימנא: דהא הכא ידעיה היא**. דבעלה ידע דיוורה כחך וקתני לה לא מהימנא אלמא אשה מעיזה: **דכל יומא**. לאחר תשמיש מקדמה ומשיא ידא לגברא כדי לטהר ידיו לאחר תשמיש ואתת יומא חד ועבדא הכי אמר לה הדא מילתא דתשמיש לא הוי האידינא: אהלווי

קסבר רב הפנונא הכא נמי היא גופה אמרה נהי דבביאה ידע ביורה כחך מי ידע ומשום הכי משקרא: ההיא איתתא דכל יומא דתשמיש מיקדמה משיא ידיה לגברא יומא חד איתתא דכל יומא אמר לה הדא מילתא לא הוה האידינא אמרה ליה א"כ חד מן גברים אהלווי

דבאשה שהלכה היא ובעלה למדינת היס^א כך כתב הרמב"ן ז"ל בזהלכותיו. מיהו איכא למימר דלית לן מדרש כתובה אלא בעיקר כתובה אבל בתוספת לא. וכיון דמשום הכי מהימנא טפי כי אמרה גרשמני מני אמרה השמיים ציני לצינך משום דבגרשמני ידע זה בעלה ואינה מעיזה ובהשמיים ציני לצינך דלא ידע זה מעיזה שמעינן מינה דבאומרת אינו נזקק עמי כלל כיון דבעלה ידע זה אפילו למשנה אחרונה מהימנא ויוליא ויתן כתובה אפילו לא אתיא מחמת טענה דבעיא חוטרא לידה ומרע לקבורה שהרי גדולה מזו אמרו^ב אי אפשי אלא אני בצגדי והיא בצגדה יוליא ויתן כתובה. מיהו כתב ר"י ז"ל דדוקא כשהיא תוצעת להתגרש הוא דלמרינן יוליא ויתן כתובה אבל תוצעת כתובה לא מהימנא והציא ראייה מדאמר בפרק האשה ^גרצה האשה שאמרה מת בעלי נאמנת מת בעלי תנו לי כתובתי אינה נאמנת: ואיבא למידק אשמעתין דהכא משמע דמילתא ידע בעלה מהימנא משום דלא מחלפא ביה ודלא ידע זה בעלה לא מהימנא והתם בסוף פרק הבא על יצמתו גבי הא דמתן נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי ליבטל משמע איפכא דלמרינן התם^ד הוא אמר מינה והיא אמרה מינייה אמר רבי אמי דברים שצינו לצינה היא נאמנת מאי טעמא היא קים לה ביורה היא קים לה ואיהו לא קים ליה ביורה כחך משמע דמשום דלא קים ליה ליה לא מהימנא והכא דלמרינן איפכא תירך הרמב"ן ז"ל דלא דמיין אהדדי דהתם איהו הוא דקמפיק לה ומפסיד לה כתובתה הילכך אי תרוייבו קים להו ליכא למימר דאיחי מהימנא משום דחוקה איין אשה מעיזה בפני בעלה דכי אמרינן הכי היכא דאיחי בעיא לאפקוי נפשה מצעלה דאיכא העוה טוצא ואי לאו דקושטא קאמרה אינה מעיזה אבל התם דאיחו צעי לאפקוה (נפשה) מעיזה ומעיה אבל כיון דאיחי קים לה ואיהו לא קים ליה אינו צדין שיויליאה ויפסיד כתובתה בטענת שמוא: **ההיא איתתא**. אשת כהן היתה דאי אשת ישראל כיון שאפילו לפי דבריה סבורה היתה שהוא בעלה איין לך אונם גדול מזה ואונם בישראל מישרא שרי ולמה ליה לרב נחמן למימר עיניה נתנה בלחור אלא ודאי כדארמין: **הא מילתא**. תשמיש:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

גברא הוא דנסתחפה שדהו. קדושת כהונתו גרמה לו כדפרישית במתני': **איבעיא להו אמרה לבעלה גרשמני**. ונתקרב הגט או שאבד מהו להאמינה ולהתירה לינשא: **ידעה דבעלה לא ידע זה**. אם זינתה אס ללא ומשום הכי משקרא ולא מירתתא: **הסם דלא עבידא לבוויי נפשה**. שבזיון ופגם הוא לה כשנאנסה הלכך אי לאו דקושטא הוה לא הוה קאמרה: **דסקיף לה מגברא**. שעל ידי כעסה מתחזק מן הבעל להעזי פנים זו ולומר לו גרשמני: **השמים ציני לצינך דמשנה ראשונה**. שאמרו נאמנת מיוצמיה דרצא דהאמר רצא דאפי' למשנה ראשונה כי אמרה גרשמני לא מהימנא: **הסם כיון דלא סגי לה דלא אמרה איין יורה כחך אי לא איתא דקאמרה לא אמרה ליה**. דכיון שהיא רכיכה לברר דבריה כדאמרה השמים ציני לצינך ורכיכה לומר בפירוש מה שהיא טוענת עליו דהיינו שאין יורה כחך כסיפא לה מילתא ואי לאו דקושטא היא לא הוה אמרה. ואית דגרסי כיון דקא סגי לה כלומר אחר שמלאה בצנח לומר כך: **והא הכא ידעיה היא דבעלה ידע קים** דסקלא דמתן הכא דאיחו נמי קים ליה ביורה כחך וקתני דלא מהימנא:

נהי דצינאה ידע ביורה כחך מי ידע. מהא משמע דההיא דהשמיים ציני לצינך דמתן במתני' היינו יורה כחך וכדלכתבינא: **ולענין הלכה קי"ל** כר' הפנונא דאשה שאמרה לבעלה גרשמני נאמנת דסוגיין בצוליה הש"ס כותמיה וממעיין לה למתמימין ש"מ שלא להתירה בצנח לינשא נאמנת אלא אף ליטול כתובה דומיא דמתני' דקתני יולאות וטולות כתובה ועוד שהרי מספר כתובה נלמוד שכן כותב לה לכשתנשאי לאחר תטלי מזה שכתוב ליכי כדתנן

דבאשה שהלכה היא ובעלה למדינת היס^א כך כתב הרמב"ן ז"ל בזהלכותיו. מיהו איכא למימר דלית לן מדרש כתובה אלא בעיקר כתובה אבל בתוספת לא. וכיון דמשום הכי מהימנא טפי כי אמרה גרשמני מני אמרה השמיים ציני לצינך משום דבגרשמני ידע זה בעלה ואינה מעיזה ובהשמיים ציני לצינך דלא ידע זה מעיזה שמעינן מינה דבאומרת אינו נזקק עמי כלל כיון דבעלה ידע זה אפילו למשנה אחרונה מהימנא ויוליא ויתן כתובה אפילו לא אתיא מחמת טענה דבעיא חוטרא לידה ומרע לקבורה שהרי גדולה מזו אמרו^ב אי אפשי אלא אני בצגדי והיא בצגדה יוליא ויתן כתובה. מיהו כתב ר"י ז"ל דדוקא כשהיא תוצעת להתגרש הוא דלמרינן יוליא ויתן כתובה אבל תוצעת כתובה לא מהימנא והציא ראייה מדאמר בפרק האשה ^גרצה האשה שאמרה מת בעלי נאמנת מת בעלי תנו לי כתובתי אינה נאמנת: ואיבא למידק אשמעתין דהכא משמע דמילתא ידע בעלה מהימנא משום דלא מחלפא ביה ודלא ידע זה בעלה לא מהימנא והתם בסוף פרק הבא על יצמתו גבי הא דמתן נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי ליבטל משמע איפכא דלמרינן התם^ד הוא אמר מינה והיא אמרה מינייה אמר רבי אמי דברים שצינו לצינה היא נאמנת מאי טעמא היא קים לה ביורה היא קים לה ואיהו לא קים ליה ביורה כחך משמע דמשום דלא קים ליה ליה לא מהימנא והכא דלמרינן איפכא תירך הרמב"ן ז"ל דלא דמיין אהדדי דהתם איהו הוא דקמפיק לה ומפסיד לה כתובתה הילכך אי תרוייבו קים להו ליכא למימר דאיחי מהימנא משום דחוקה איין אשה מעיזה בפני בעלה דכי אמרינן הכי היכא דאיחי בעיא לאפקוי נפשה מצעלה דאיכא העוה טוצא ואי לאו דקושטא קאמרה אינה מעיזה אבל התם דאיחו צעי לאפקוה (נפשה) מעיזה ומעיה אבל כיון דאיחי קים לה ואיהו לא קים ליה אינו צדין שיויליאה ויפסיד כתובתה בטענת שמוא: **ההיא איתתא**. אשת כהן היתה דאי אשת ישראל כיון שאפילו לפי דבריה סבורה היתה שהוא בעלה איין לך אונם גדול מזה ואונם בישראל מישרא שרי ולמה ליה לרב נחמן למימר עיניה נתנה בלחור אלא ודאי כדארמין: **הא מילתא**. תשמיש:

כתובה אינה נאמנת אף לינשא כדאמר בהיא דרביה אלא נאמנת שאלו זרעו וזרעו כחך אינה נאמנת כמו למשנה אחרונה. כללל דמילתא כל מיילי דיכול בעל לידע ומכחישהו נאמנת אבל צמייל שאין בעל יכול לידע אינה נאמנת והילכך כשטוענת שאינו יכול להתקנות יוליא ויתן כתובה ואומר ריב"ז^א דלא תטול רק מנה מחתים אבל תוספת איין לה כדאמר פרק אע"פ מן האירוסין גובה את הכל מן האירוסין אינו גובה אלא מנה מחתים שלא כתב אלא ע"מ לטובה וצממרא פסק הלכה למעשה כר"א ואיבעיא לן נכנסה לחופה ולא נבעלה מהו חיבת חופה קונה או חיבת ביאה קונה ועלתה בתיקון פרי"י דכל תיקו דממונא הנוציא מחבירו עליו הראיה ודלא כרב אלנפס דפסק כל תיקו דממונא יתלוקו ולכך אף כהן כיון דליכא חיבת ביאה איין לה תוספת דאף דקי"ל כי הערלה חשובה כגמר ביאה לענין חיוב עריות הלא לענין חיבה לקנות תוספת אינה ביאה וכן מן שאינו בריא להתקנות אפילו למי"ד משמע מת בעריות חיוב מי"מ איין כהן חיבת ביאה וגם מה שהכניסה צמדיילא לא תטול רק בצמטום מה שהביאה אלא מה שרגילין לכתוב נדויעה דהנעלה ליה לרובצין יותר ממנה שהכניסו לה דגם זה מן התוספת יש לה ולא תטול רק פסק ריב"ז^א בשתובות סתם דכריו:

ע א ב מ"י פ"ד מהל' אישות הל' יח כב סגמ עשין מת טו"ש"ע אה"ע ס"י קטו פט"ו ו וכו' קעה פט"ו טו:

עא ג מ"י פ"ב מהל' גירושין הלכה ד ופ"ד מהלכות אישות הלכה ג' סגמ עשין מה טו"ש"ע אה"ע ס"י ח פט"ו ז:

מסורת הש"ס

תוספות

גרשמני בזה. מי אמרינן דמהימנא או ללגח עיניה מנה בלחור: אבל היכא ידע זה מהימנא דאין אשה מעיזה פניה לומר דבר שקר מצעלה בפניו ומתכח שטעינין בכל דותתא לרב התנונא דסבר בלשה דאמרה לבעלה גרשמני נאמנת: תיבתא[דרבא]. דלמר לא מהימנא דהא הכא לית לה כיסופא שאין כאן הודאת[עניניה] וקתני דלא עבידא דבוויי נפשה. פירוש לומר שהיא טמאה ונות: קסבר ההם כיון דלא בני דלא אמרה. לומר אחרי שהיא רואה לומר דבר זה ונות גדול כזה: קסבר רב הפנונא נהי דבביאה ידע. כלומר נהי ידועה שפולט שחזרה ביורה כחך מי ידע ולכך מעיזה אבל לומר גרשמני דבעלה ידע אי משקרא מהימנא פסק ריב"ז^א דהלכה כרב המנונא דבכמה מקומות כה"ס מביא דבריו ובסוף גיטין דף טז: ממי אמר רב [והוא] אשה שפטטה ידה וקיבלה קידושין מאחר שנתקדשה מדרב המנונא ואיך כי אמתר דרב המנונא בפניו משמע שפטט לכל דברי רב המנונא ומהימנא. ויש ללמוד על אשה שטוענת שעולה אינו יכול להתקנות או שזיני בקי בדרך ארץ דנאמנת דבדבר שיש לו לבעל לידע אינה מעיזה פניה ויוליא ויתן כתובה ולא מיעביא אי בלשה מחמת הטענה כיון דאמרה בעינא חוטרא לידא ומרע לקבורה אלא אפילו בלא טענה נמי יכולה היא לומר איני מקיים מצות עונה וגדולה מוחל אמרו האומר אי אפשי אלא הוא צננדו והיא צננדה יוליא ויתן כתובה ור"ש בזה דווקא כשהוא מגרשה ואינה תוצעת כתובתה אבל אם לועקת כשריאה לגרשה שיתן לה כתובה אינה נאמנת דש לחוש שמת נתנה עיניה (בבב"ב) ככתובה דכי נמי מפרש בהיא דרב המנונא דאי אמרה גרשמני ותנו לי